

Bona Nit,

Un any després ens tornem a trobar a Xàtiva.

Estic molt agraïda a la regidoria de cultura per haver-me tornat a convidar a passar una vetllada tan agradable. I també estic molt contenta de tornar a publicar amb la gent de Bromera, que és l'editorial que va confiar per primera volta en mi.

És un gust compartir amb tots vostès l'eixida al carrer i a les llibreries d'aquesta novel·la que sempre anirà unida al nom de la ciutat de Xàtiva. A mi, que he nascut enllà de la mar, en una illa molt menuda, lluny d'aquestes terres, em fa un goig especial anar unint al meu, els noms de ciutats emblemàtiques: Gandia, Alzira, Burjassot, i ara Xàtiva. Crec que ja ho vaig dir en el moment dels agraïments l'any passat, en recollir el premi. Ara ho faig d'una manera més assossegada.

Ara és el moment de **Naufragi a la neu**. Amb aquesta presentació a Sant Domènec l'estem posant a disposició dels lectors. Ara arriba el moment de la veritat, perquè els lectors hi posaran la seua mirada escrutadora i l'acabaran.

No em canso de dir-ho. Escriure i llegir són les dues etapes fonamentals de la construcció de tota obra literària. L'escriptor es passa hores, dies, mesos, anys, intentant donar forma a les idees. Utilitza, manipula, combina paraules construeix frases i paraules i confegeix capítols que finalment adopten la forma convencional del que anomenem novel·la.... Però és quan el lector l'agafa, la fulleja, se l'endú a casa i s'hi enfronta, quan hi posa la seua mirada que dóna sentit a tot. És quan el lector digereix l'obra que l'acaba. Per això la literatura és tan opinable. Per això és possible passar-se

hores debatent i discutint sobre una novel·la o sobre un llibre de poemes. Perquè cadascú se l'ha fet a la seua mida. Cada persona ha llegit el text que necessitava llegir en el moment en que ho estava fent. Per això, també, a vegades ens resulta impossible acabar una novel·la perquè com es sol dir, ens cau de les mans.... i quan això passa, després d'un temps potser que la tornem a agafar i la llegim d'una tirada i en gaudim al cent per cent. El text és el mateix, ningú no l'ha canviat. Qui ha canviat és el lector.

Els escriptors també canviem. Jo mateixa no estic gaire segura de ser la mateixa persona que va escriure **Naufragi a la neu**, la novel·la que va guanyar el premi l'any passat i que vaig estar escrivint i reescrivint dos o tres anys abans. Amb tot, els en parlaré una mica. Encara que és molt complicat, perquè per explicar-la, ja he escrit les dues-centes i escaig de pàgines que té. A veure si me'n surt.

Naufragi... és una novel·la, però podrien ser dues, i potser tres. Les novel·les no deixen de ser artefactes, constructes. A l'hora de plantejar-me quina forma li volia donar a la història de la protagonista vaig decidir fer-ho com un joc.

Si em permeten un moment, com a lectora m'agrada que els meus autors, que els escriptors a qui admire em demanen un cert compromís a l'hora d'acostar-me a la seua obra. No m'agraden les lectures planeres ni fàcils. A mi m'agrada entrar dins els textos i complir amb el paper que fa un moment els deia que tenim els lectors: acabar la proposta de l'autor.

Així, doncs, per a llegir **Naufragi** he assumit el risc de demanar aquest compromís al lector. No sé si hi tinc gaire dret a demanar-li

tant, però ho he fet. La novel·la és una, però podrien ser dues. Vaig intentar donar a la construcció la forma de les nines russes. Volia ser una broma, sempre des del respecte més absolut del lector.

I dic broma, dic complicitat, dic aclucada d'ull, perquè davant la mirada d'aquest lector, Cristina, la protagonista de la història, va escrivint una novel·la.

Ella, Cristina, la protagonista, ha tingut una vida complicada. Ha intentat eixir-ne unes quantes vegades, ha intentat fer allò que se'n diu "refer la seua vida". Ha tingut gent que l'ha ajudada. S'ha enamorat.... Però mai no ho ha acabat d'aconseguir. Finalment fa un últim intent per salvar-se del naufragi personal, i aconsegueix una beca per a escriptors joves. El repte és anar-se'n a molts kilòmetres de casa, a un refugi de muntanya a escriure una novel·la. Aquesta és la novel·la que el lector de **Naufragi a la neu** veurà com pren forma mentre coneix una mica més a Cristina.

Hi ha teòrics que parlen del paper sanador de les paraules. Fins i tot de la literatura com a camí per a la salvació.

Aquesta podria ser més o menys una sinopsi una mica aproximada al llibre. Però hi ha alguna cosa més. Hi ha algun altre personatge que no ho acaba de ser, però apareix al text sense haver sigut convidat.

Em permetran que no els en conte més detalls.

En tot cas. La pregunta recurrent que ens fan moltes voltes als escriptors és per què has escrit aquesta novel·la, o què volies dir amb ella, què pretens.

Abans de res, pretenc, és clar, passar-m'ho bé escrivint. L'escriptura és una feina molt solitària i que només es pot fer per gust, per ganes i com a font de plaer. Encara que en determinats moments de bloqueig sembla que ho passem malament, no conec cap escriptor que escriga per obligació o per força. La literatura és una font de plaer. Després hi ha la satisfacció que et dóna saber que algun lector s'ho ha passat bé amb el text. O que ha patit. Que també ho diuen això, però és un patiment consentit, diríem.... En realitat, això que acabe de dir no són raons de pes. Ja ho sé. Mai no sé per què escric les novel·les. Suppose el principal motiu és que a vegades em trobe amb un personatge que em demana que l'escriga. No sé si la necessitat d'escriure és meua o és d'aquest personatge, real o imaginari, amb qui topete sense voler.

En aquest cas, el personatge que un dia va aparèixer estampat a la pàgina en blanc de l'ordinador és Cristina. La protagonista. Una dona jove. Amb allò que es podria dir una infantesa feliç fins que un esdeveniment, un fet concret, va fer que tot canviara. Que la vida que abans era de color de rosa deixara de ser-ho.

En realitat, no sé per què ni on em vaig trobar amb aquesta Cristina que al principi de la novel·la comença un viatge en tren i s'imagina que és un personatge d'Edward Hopper. Aquells personatges que sempre estan sols encara que estiguen acompanyats. Ella, Cristina, voldria dur un barret com el que du la dona en un quadre de Hopper que ha vist mil voltes en un llibre, però el que s'emporta al viatge és una motxilla molt pesada. Tot el seu passat. La relació amb la seua mare, amb el seu pare, amb el seu germà i amb la seua cunyada. La relació amb els homes i amb les dones. I, per què no? la relació amb sí mateixa. Aquesta, la relació que mantenim amb nosaltres

mateixos, sol ser la més dura, la més difícil de controlar, la més difícil d'explicar.

La novel·la que escriu Cristina durant l'estada a la residència, a la muntanya, rodejada de neu, rodejada de blanc, la podríem qualificar de lladres i serenos. El protagonista, Paco el Moix, és un delinqüent comú. Dels que poblen les pàgines de successos dels diaris, o aquests programes de televisió en què els crims són relatats pràcticament en directe. En tenim un exemple la setmana passada a el Salobral, a Albacete. Són individus a qui tant els fa atracar ancianes com violar xiquetes. Tot ho fan en nom de la pura supervivència.

El món és molt complicat per a Paco el Moix i no s'hi ha adaptat mai.

Amb tot, a aquesta novel·la que escriu Cristina des del seu tancament a la muntanya, i que el lector anirà seguint, hi ha molta actualitat. Es parla de televisió, que és el meu ofici des de fa molts i molts anys, per exemple. I també es parla d'amor i d'urbanisme, i del medi ambient. I es parla de crisi. Perquè com us dic, la novel·la la vaig començar deu fer uns tres anys, quan aquesta crisi que ara ens menja començava a manifestar-se en forma d'esclat de la bombolla immobiliària. La que estem vivint ara, i la que probablement continuarem vivint si no fem res per acabar-la, ja és molt més profunda, ja és molt més que desenes de pisos que no es venen, perquè ja són desenes de treballadors que cada dia són despatxats, milers d'estudiants que no saben què faran quan acaben la seua formació, milers de jubilats que han de pagar per les medecines que els fan la vida millor.... O potser, del que es parla a la novel·la és de les causes de la crisi. Per això quan des de Bromera em van proposar el text que acompanya la novel·la a la contraportada, i vaig

veure que ells en deien novel·la negra, els vaig demanar de canviar-ho. No ho acaba de ser una novel·la negra. Hi ha lladres i policies. És cert. Però també hi ha polítics corruptes, directors d'oficines bancàries sense escrúpols, parelles que viuen instal·lades còmodament dins una doble o triple moral.... hi ha molt de fem. Hi ha molt de la societat de principis del segle XXI, on tot sembla que val o ha valgut. On els ciutadans hem estat tractats com a menors d'edat. Com si tinguérem la necessitat de ser tutelats. I on les elits polítiques i financeres s'han comportat com si tingueren dret de cuixa sobre tots nosaltres. Totes aquestes coses hi són a la novel·la. O al menys, voldria que el lector les hi trobara.

Què pretenc escrivint ***Naufragi a la neu?*** Dialogar amb el lector. Explicar-li quatre dades de Cristina, la protagonista, perquè entre tots l'acabem de construir. Contar-li com veig el que ens està passant perquè entre tots continuem fent-nos preguntes. Preguntes que ens incomoden, però que també incomoden els nostres governants. Que no se senten tranquils i impunes als seus setials.

L'institut nacional d'estadística treia una dada esgarrifosa aquesta setmana: el 21,1 dels ciutadans espanyols està per davall del llindar de la pobresa. Això vol dir que una de cada cinc persones és pobre. Si fem l'exercici de mirar al nostre voltant i comptar fins a cinc dels nostres veïns, o cinc dels nostres companys de feina o d'escola arribarem a la conclusió que això no pot ser. Això és profundament injust.

No sé si la literatura serveix per a res en aquesta època de crisi. No ho sé. Com a mínim ens serveix per fer-nos preguntes i intentar respondre-les.

Bé, ja acabe. Els done una altra vegada les gràcies per haver-me convidat a estar ací, a Xàtiva, a l'antic convent de Sant Domènec. Gràcies per deixar que el meu nom estiga unit al d'aquesta ciutat. Ara només voldria que gaudiren de la lectura de ***La llum garbellada*** de Josep Maria Balbastre i de ***Naufragi a la Neu***, i que l'any que ve ens tornem a trobar ací amb nous guanyadors dels premis literaris que fa tants anys convoca l'ajuntament.

Gràcies de tot.